

Een feestje in de lucht: Gierzwaluwen

Afgelopen weekend, tijdens een tuifeesjtje, vielen ze me weer op. Die supersnelle acrobaten in de lucht: de Gierzwaluwen. Ze fascineren me. Dus ging ik op onderzoek uit, want een vogelaar ben ik niet. Alleen gruwelijk nieuwsgierig.

Het eerste wat ik ontdek is dat het helemaal geen zwaluwen zijn! Ze zijn eigenlijk nauwer verwant aan de Kolibrie dan aan de Boeren-, Huis- of Oeverzwaluw. Maar eerlijk gezegd maakt me dat niet zoveel uit. Ze hebben zoveel bijzonderheden die meer tot mijn verbeelding spreken. Wat denk je van hun bijnaam; de Honderddagenvogel. Ze blijven echt niet langer dan drie maanden in Nederland. Ze komen eind april, begin mei en zijn begin augustus alweer vertrokken. Dan brengen ze de winter door in het grote gebied tussen Congo en Mali.

Huizen, kerken en allerlei andere bouwsels van de mens zijn voor Gierzwaluwen mooie plekjes om te broeden, zeker oude gebouwen in de binnenstad. En daar zie je ze dus ook door het luchtruim scheuren. Tijdens het vliegen kunnen ze wel een snelheid van 120km/u halen, tijdens duikvluchten kan het wel 200km/u zijn. Op jaarbasis vliegen ze gemiddeld 288.000km, dat is ruim zeven keer de omtrek van de aarde. En al die tijd zijn ze op jacht naar insecten. Ze eten er per dag ongeveer 10.000. Voor hun jongen vangen ze honderden insecten per keer in een voedselbal, die dan aan hun wordt gevoerd. Een flink jong kan dagelijks zo'n twintig ballen krijgen. Voor het broeden moeten ze wel even op het nest zitten. De twee tot drie jongen komen na 18-22 dagen uit hun ei. En zo snel mogelijk zitten die jongen ook weer in de lucht, op weg naar Afrika.

Gierzwaluwen hebben eigenlijk nauwelijks pootjes; opvliegen vanaf de grond is niet hun ding. Ze broeden dus graag onder de dakpannen. Met hun korte pootjes houden ze zich vast aan de muur en laten zich vallen om weg te vliegen. De jongen oefenen hun vleugels in het nest en kunnen dan in één vliegen. Nadat ze het nest verlaten hebben, blijven ze minimaal twee jaar non-stop in de lucht. Dan landen ze voor het eerst om zelf voor nageslacht te kunnen zorgen.

Nu hebben we dit jaar weer weinig regen in het broedseizoen van de Gierzwaluw, maar het kan natuurlijk ook regenen in Nederland. Dan zijn er veel minder insecten in de lucht. Hoe lossen Gierzwaluwen dat dan op? Nou, ze vliegen gewoon wat verder naar waar wel insecten zijn, eventueel naar Spanje. En de jongen? Die gaan in een soort van winterslaap, zodat ze wel een paar dagen zonder voedsel kunnen.

Dat vliegen, dat is toch wel het meest opvallende aan Gierzwaluwen. Uit onderzoek is gebleken dat Gierzwaluwen tien maanden per jaar vliegen, alleen tijdens het broedseizoen dus niet. Ze paren in de lucht, eten in de lucht, scheppen eventueel een bekje water aan het wateroppervlak als het warm is en slapen ook in de lucht. Dat ze daarbij niet doodvallen of verongelukkig is toch wel bewonderenswaardig.

Tegen de schemering verzamelen de vogels zich en vliegen naar een hoogte van drie tot vijf kilometer, waar ze al vliegend slapen. Het gekke is dat ze erin slagen, andere vogels doen dat trouwens ook, om hun hersenhelften afzonderlijk van elkaar te laten slapen. Dus als rechts

slaapt, is links wakker. Dat heeft als voordeel dat je vijanden nog steeds kunt zien aankomen en er dus geen botsingen plaatsvinden.

Vanaf nu kijk ik met nog meer bewondering naar deze luchtacrobaten. Misschien ook wel, omdat ik hoogtevrees heb en zij duidelijk niet.

Ria Smits
IVN Uden